№ 94 Ausgabe B.

ГОМАН

Цана з перасылкай і дастаўкай да хаты:

на 1 год—10 м. 80 фэн., на ½ году—5 м. 40 ф., на 3 месяцы—2 м. 70 ф., на 1 мес.—90 фэн.

Беларуская Віленская часопісь

выходзіць два разы у тыдзень: у аўторкі і пятніцы.

Адрэс рэдакцыі: Вільня, Віленская 33.
Адрэс адміністрацыі і экспэдыцыі: М. Стэфанская 23.

Цана абвестак:

на 4-ай старане за радок дробнымі літарамі — 25 фэніг.; дробныя абвесткі—па 5 фэн за слова. Абвесткі аб сьмерці — 60 фэн. за лінейку дробн. друкам.

№ 94 (290). Год III. Вільня, 29 лістапада 1918 г. Цана 10 фэн. (5 кап.)

СТРАШЭННЫЯ ПАГРОМЫ.

3.000 забітых.

ВЕНА. Польскае войска і нясяленьне зрабілі ў Львове крывавы пагром. Каля 3.000 забітых. Каля 30 тысяч зрабаваных. Жыды, што паслалі тэлеграму прэзыдэнту Вільсону, будуць растрэлены за здраду.

ШТОКГОЛЬМ. Сьцяг выдатных скандынаўскіх публіцыстаў і палітыкаў уладзілі сабраньне протэсту проціў жыдоўскіх пагромаў у Польшчы. У адозьве кажацца: „пасьля 30-х гадоў барацьбы за польскую незалежнасьць уся надзея на палякоў, як на народ, што любіць волю, зусім зьнішчана. Вінаваты польскія кіраўнікі, каторыя павінны быць пакараны. Патрэбна пасланць міжнародную сочную (сьледзтвепую) камісію“.

ЦЮРЫХ. З добра ведаючай крыніцы наказваюць, што ўрад Злучаных Штатаў пастанавіў не пачынаць перагавораў аб міры датуль, пакуль у Расеі ня будзе установлен цэнтральны буржуазны ўрад, каторы будзе магчы прыняць учасьце ў перагаворах аб міры. Гэткім парадкам канчальныя перагаворы аб міры будуць адсунены да таго часу, пакуль саюзьнікі ня зробяць у Расеі даўгога парадку.

КІЕЎ. (В.Т.Б.). 24.XI. Саюзьнікі прызнаюць новы ўрад гэтмана. Адбудаваная Расея патрэбна, як дарагі рынак і каб ня было частых пажараў на ўсходзе.

МЕНСК. Паны з пакіданых немцамі часьцей Беларусі уцікаюць у Літву і праз Лунінец на Украіну. За 23 лістапада выдадзена 10.000 пропускаў.

МЮНХЭН. Работніцкая і Салдацкая Рада паслала тэлеграму ў Бэрлін дамагаючыся адстаўкі соцыялістаў Давіда і Шэйдэмана і буржуяў Эрцбэргера і Сольфа, бо ўсе яны прыхільнікі старой сыстэмы.

БЭРЛІН (В.Т.Б.). 27.XI. Работніцкая і Ралдацкая Рада загадала выдаліць міністра міжнародных спраў, Сольфа, з яго становішча і ўсе архівы міністэрства міжнародных спраў, імпэратарскага габінэта і глаўнай каманды ў Бэрліне здаць Радзе Народных Упаўнамочаных дзеля разгляду.

ВЕНА. (В.Т.Б.). 27.XI. Гр. Чэрнін наказавае, што паведамленьне проф. Яффэ, быццам ён, Чэрнін, дастаў падчас вайны ад саюзьнікаў сур'ёзныя прадлажэньні міра неправўдзівы. Прадлажэньне Меніля ня было сур'ёзным, бо ён ня меў ніякіх паўнамоччаў.

БЭРЛІН (В.Т.Б.). 27.XI. На сабраньні Работніцкіх і Салдацкіх Рад Барт сказаў, што палітычнае і эканамічнае палажэньне Нямеччыны вельмі небаспэчнае. Нястача вугальля і харчоў робіць палажэньне вельмі цяжкім. Проціў спроб генэралаў арыштоваваць і распусьціць Работніцкія і Салдацкія Рады трэба протэставаць. Начальнік 1-й арміі за гэта дастаў адстаўку.

БЭРЛІН. Пасьля зьнішчэньня парлямэнцкіх партый старога ладу, цяпер ёсьць гэткія партыі: 1) хрысьціянска-дэмакратычная народная партыя (з быўшых правых партый), 2) нямецкая народная партыя (з нацыянал-лібэралаў і правага крыла прогрэсістаў), 3) нямецкая дэмакратычная партыя (б. прогрэсісты), 4) мерныя соцыялісты (старыя соцыял дэмакраты), 5) незалежныя соцыялісты (б. левае крыло соцыял-дэмакратаў, 6) саюз Спартака (большэвікі).

ВАШЫНГТОН. (Рэўтэр). 27.XI. Прэзыдэнт Вільсон астанецца ў Эўропе 6 тыдняў.

ЛОНДОН. (Рэутэр) 27.XI. Чэрчыль сказаў у сваёй мове ў Дэнгі, што панаваньне брытанскага флоту на моры трэба захаваць, ня гледзячы на саюз народаў. Нямеччына ніколі не дастане назад сваіх колоній, а Турцыя занятых турэцкіх зямель.

БЭРЛІН. 27.XI. Рускі ўрад робіць у Пецярбурзе porto-franco.

БЭРЛІН (В.Т.Б.). 27.XI. Незалежныя соцыялісты апублікавалі адозву, што скліканьне нацыянальнага сэйму цяпер немагчыма.

ЛОНДОН (Рэўтэр). 27.XI. Амэрыканскі ўрад у часе перагавораў аб міры будзе дамагацца, каб былі дадзены гарантыі, каторыя зробяць у будучыне немагчымай вайну падводных лодак проціў гандлёвых параходаў.

ЛЮБЛЯНА. 27.XI. Італьянцы абязброілі і ўзялі ў палон паўднёва-славянскі легіон, каторы ваяваў па старане італьянцаў.

Беларусы у Радзе Літоўскага Гаспадарства.

Беларуская Рада ў Вільні, выбраная на конфэрэнцыі 25—27 студня 1918 г. прадстаўнікамі ўсяго беларускага насяленьня на заход ад старога фронту, 27 лістапада сёл. г. паслала сваіх прадстаўнікоў у Раду Літоўскага Гаспадарства. Хто дэлегаваны ад беларусаў будзе надрукавана ў чародным нумэры «Гомана».

Дэклярацыя Рады Беларускіх Народных Міністраў.

Аснова працы габінэту — будаваньне і абарона незалежнай Беларускай Рэспублікі.

У загранічнай палітыцы габінэт будзе праводзіць:

1) прызнаньне незалежнай Беларусі і злучэньне ўсіх Беларускіх зямель;

2) атрыманьне права голасу на сусьветнай конфэрэнцыі;

3) солідарнасьць з новымі дзяржаўнымі арганізацыямі;

4) фэдэраваньне з суседзямі на аснове захаваньня maximum'a незалежнасьці Беларусі і забаспэчаньня інтарэсаў яе.

У унутранай палітыцы:

1) Умацаваньне дзяржаўнай улады, пераняцьце дзяржаўных установаў;

2) Арганізацыя беларускіх рад па усёй Беларусі; устанаўленьне самага цеснага зьвязку з мясцовымі самаўпраўленьнямі;

3) Утварэньне аружнай сілы дзеля абароны ладу;

4) Наладжаньне грашавых і емінных спраў і арганізацыя помачы ваеннапалонным; паварот да хат уцекачоў;

5) падгатоўка адбудовы эканамічнага жыцьця;

У справе зямельнай:

Толькі народ у сваім цэлым ёсьць праўдзівы гаспадарусяго народнага багацьця краю і ўсіх зямельных абшараў. Толькі ён праз свае дзяржаўныя ўстановы мае права, распараджацца зямлёй, выдаючы адпаведныя законы.

1) Прызнаньне лясоў і нетраў зямлі нацыянальным меньнем; забарона прадажы лясоў;

2) Правядзеньне зямельнага сьпісу; устанаўленьне minimum'a разьмераў сялянскіх гаспадарак і maximum'a зямельнае ўласнасьці;

3) Утварэньне нацыянальнага зямельнага фонду дзеля надзелу малазямельным і беззямельным земляробаў;

4) Устанаўленьне зямельнай палітыкі на аснове нацыяналізацыі дробных сялянскіх гаспадарак;

5) Абарона нацыянальнага зямельнага багацьця і ладу на зямлі.

У справе работніцкай — падгатоўка і правядзеньне работніцкага правадаўства у мысьль соц.-дэм. праграмы.

У справе нацыянальнай:

1) Забаспэчаньне Беларускаму Народу фактычнай магчымасьці культурна-нацыянальнага разьвіцьця;

2) Свабода для ўсіх нацыянальнасьцей і роўнапраўства, забаспэчаныя законам у духу нацыянальна-пэрсональнай аўтономіі;

3) Учасьце усіх нацыянальнасьцей ў будаваньні незалежнай Беларусі (месцы ў габінэце).

Працуючы дзеля ўмацаваньня здабычаў рэволюцыі, габінэт будзе ўсімі сіламі старацца ўтрымаць лад і парадак сазыву ўстаноўчага сэйму на аснове агульных, роўных, простых, тайных і пропорцыянальных выбараў, катораму і павінна быць аддадзена ўся ўлада.

Прэм'ер-міністэр і народны міністэр міжнародных спраў А. Луцкевіч.

Народны міністэр нацыянальных спраў і гасударственны контролер Я. Варонка.

Народны міністэр асьветы В. Іваноўскі.

Народны міністэр сельскай гаспадаркі А. Смоліч.

Народны міністэр грашавых спраў, гандлю і промыслу В. Захарка.

Народны міністэр справядлівасьці А. Цьвікевіч.

Вільня, 29 лістапада 1918.

Час бяжыць, здарэньні йдуць за здарэньнямі, небаспэчнасьць звонку і ў сярэдзіне краю з кожным днём расьце, здаецца кожнаму ўжо робіцца ясным, што каб абараніць край ад анархіі, забаспэчыць парадак і спакой жыхараў патрэбна злучэньне ўсіх краёвых сіл. Мы кажам *сіл краёвых*, бо аб тых, каторыя здраджаюць край, хочуць паняволіць спрадвечных яго жыхараў, прылучыўшы іх да Польшчы, ня можа быць ніякай гутаркі. Ня можа быць гутаркі аб Польскім Камітэце ў Вільні, каторы апіраючыся на польскае панства ў нашым краю, багата ўспаможаны яго грашмі дзеля паняволеньня беларускага народу, робіць спробы ўзурпацыі ўлады і стараецца разьбіць жаданьні іншых нацыянальнасьцей да агульнай працы ў арганізацыі краю. Ня можа быць гутаркі і аб тых меншых прадажных душах, каторыя за панскія грошы разьяжджаюць па вёсках, намаўляюць цёмны гаротны народ да прылучэньня да Польшчы, спадманаваючы яго ўсімі спосабамі. Беларускі народ вельмі добра разумее, што ўсе гэтыя мястовыя і дворныя панічы, хоць і намаўляюць да „ludowego stronictwa“, хоць і прыкідаваюцца прыяцелямі народу, аднак яны толькі панскія верныя слугі, бо хто любіць на-

род, той не захоча, каб ён быў прылучаны да Польшчы, дзе нашаму сяляніну ня толькі не дадуць балей зямлі, але яшчэ маняцца адабраць і тую, якую ён цяпер мае. Не дарма палякі аблічылі, што на беларускую зямлю яны змогуць перасяліць да да 10-х міліёнаў сялян з Польшчы, не дарма аб гэтым у Польшчы пішуць польскія газэты і закладаюцца таварыствы дзеля дзяльбі беларускай замлі між сялянамі з Польшчы. Мы верым, што беларускі народ пазнае ману польскіх паноў і іх наймітаў і за непрыяцелямі сваймі ня пойдзе. Дык ясна, што з польскімі панамі-здраднікамі і Польскім Камітэтам нам, беларусам, не падарозе.

Але ёсьць другія нацыянальнасьці нашага краю, з каторымі беларусы могуць разам працаваць дзеля агульнага дабра іх народаў. Перш-на-перш ліцьвіны. Мы ня будзем казаць аб тым, што спрадвеку беларусы з ліцьвінамі жылі разам, што мелі калісь разам адно гасударства, Вялікае Князьства Літоўска-Беларускае, што разам пралівалі кроў, баронячыся ад непрыяцеляў і, што найважнейшае, ніколі адны адных ня крыўдзілі, — бо йдучы з кім на супольную працу мы павінны глядзець больш на цяперашняе палажэньне, чымся на мінуўшчыну, але зьвярнуць на гэта ўвагу трэба, бо з таго, што было, мы часта пазнаём тое, што будзе. Але найважней—гэта цяперашняе палажэньне. Беларускі і літоўскі народы гэта бязмална ўсе гарапашнікі сяляне ды мяшчане. Палітычнае палажэньне абодвух народаў блізу так сама аднолькавае, мы маем таксама адных і тых самых прыяцеляў і непрыяцеляў, дык няўжо-ж два працоўныя братнія народы ў гэты страшны час не пададуць адзін аднаму рукі? Апрача гэтага, мусіць нідзе літоўскае грамадзянства не сустракае гэткага вялікага спагаду да свае працы, як у беларусаў і наадварот. Даволі двом, ліцьвіну і беларусу зысьціся між сабой, як яны разумеюць адзін аднаго і гатовы памагаць адзін аднаму. Дык чаму-ж дагэтуль няма супольнай згоднай работы між гэтымі народамі?

Каб народы маглі разам працаваць, трэба каб іх нацыянальныя прадстаўніцтвы паразумеліся між сабой. Шмат наракаюць на літоўскае прадстаўніцтва Літоўскую Тарыбу (Раду). Пэўне што: ў гэтых нараканьнях ёсьць шмат праўды, хоць ёсьць і няпраўды. Але якое гэта беларусам і іншым дзела да таго, якое літоўскі народ мае прадстаўніцтва? Пакінем самым ліцьвіном думаць добрае ці не ў іх прадстаўніцтва і, наверце, літоўскі народ патрапіць мець сабе такое прадстаўніцтва, якое яму падабаецца. Дык усе народы нашага краю, калі яны хочуць контакту і згоды з літоўскім народам, хочуць з ім разам працаваць, павінны ісьці на працу з тым прадстаўніцтвам, якое ў данную часіну літоўскі народ мае. Пакінем кожнаму народу самому думаць аб сваім прадстаўніцтве, бо толькі пры гэткіх варунках магчыма агульная творская праца. Справа можа быць толькі ў тым ці падыходзяць варункі, на каторых магчыма супольная праца, бо калі варункі падыходзяць, то ніякай іншай перашкоды не павінна быць.

Таксама і жыды разам з ліцьвінамі і беларусамі павінны прыступіць да агульна краёвай работы. Гэтага вымагае іх інтэрэс і мы вэрым, што гэта скора настане.

Навет з паміж палякоў далёка ня ўсе хочуць аддаць у няволю наш край, жадаючы прылучыць яго да Польшчы. Ладная частка з паміж тутэйшых палякоў, як чуваць, стаіць на грунце незалежнасьці Літоўска-Беларускага гасударства і хоча працаваць у гэтым кірунку.

Дык беларусы, ліцьвіны, жыды і лепшая частка з паміж палякоў павінны не агіляючыся ўзяцца да агульнай работы над арганізацыяй краю.

Сьпешная работа.

Увесь народ разумее, што цяпер асаблівы час для работы, ч с каторы канечна трэба выкарыстаць, бо калі цяпер ня выкарыстаем, то другі гэткі ці будзе калі. Цяпер мамэнт, у каторы працоўны беларускі народ найлягчэй можа дайсьці сваіх справядлівых дамаганьняў. Разам з гэтым цяпер час і найбалей небаспэчны, як дзеля непрыяцеляў звонку, так і з сярэдзіны. Ня гледзячы на заяву польскага новага ўраду, што Польшча ні зачэпіць ні Беларусі, ні Літвы, мы, беларусы, ня можам быць баспэчны з польскага боку. Тое, што дзеецца цяпер у Галічыне, дзе палякі забіраюць чыста украінскія месты і забіваюць украінцаў на іх-жа, ўкраінскай, зямлі, павінна нас як найляпей пераканаць, што польскаму, хоць і соцыялістычнаму ўраду, мы ня зусім можам верыць.

З усходу надыходзіць большэвіцкае страхацьцё, ды падымае ўжо навет галаву рускі царызм.

Гэтак з аднаго боку надзея паправіць сваю долю, з другога боку небаспэчнасьць перад заходнімі і ўсходнімі непрыяцелямі павінна заставіць беларусаў прыняцца за сьмелую і энэргічную работу. Беларускі народ даволі мае сілы, каб абараніцца ад усіх сваіх непрыяцеляў. Кожная сіла павінна стаць цяпер жывой і дзейнай. Злучэньне ўсіх беларускіх сіл над арганізацыяй і усьведамленьнем свайго народу дасьць у хуткім часе свае добрыя рэзультаты. Рэволюцыя зрабіла ўжо тое добрае, што яна сарвала блеск з панства. Цяпер пан у народу мае не вялікшую пашану, чымсі кожны другі чалавек, а то яшчэ і меншую. Але трэба яшчэ, каб народ адчыніў свае вочы і зразумеў тую вялікую ману, якой польскія паны, ды маскоўскія чыноўнікі туманілі, дый яшчэ дагэтуль туманяць галовы нашых гаротных людзей. Калі народ зразумее ўсю тую вялізную няпраўду, у якой яго дзяржалі дагэтуль, то ён тады стане на дарозе да свайго шчасьця. Усё панскае балота будзе адкінена і астанецца толькі будаваць новае жыцьцё, беларускае. Беларускі народ, вольны ад панскага зьдзеку, заложыць аснову для вольнай будучыны, у каторай ён сьмела з паднятай галавой, адкінуўшы фальшывы стыд свайго роднага, будзе ўважаць у сябе чалавека і беларуса.

Разам з усьведамленьнем народу павінна ісьці і арганізацыя яго, каб на нас нашыя непрыяцелі не напалі зьнячэўку. Сьвядомыя беларусы павінны зараз-жа нарыхтаваць арганізацыю валасных беларускіх Радаў (бо якія могуць быць у Беларусі валасныя Рады, калі не беларускія?) Дзеля гэтага патрэбна ў кожнай вёсцы ад 10 або 20-х хат выбраць па аднаму чалавеку ў валасную Беларускую раду. Вёскі, у каторых меней за 10 або 20 чалавек, павінны злучыцца з другімі вёскамі для выбараў прадстаўніка ў валасную Раду. Валасная Рада выбірае з паміж сябе старшыню, яго памочніка, пісара і скарбніка, каторыя і складаюць валасны камітэт. Валасная Рада пастанаўляе, а камітэт спаўняе пастановы Рады. Валасныя камітэты глядзяць за парадкам у воласьці, арганізуюць міліцыю і інш.

Валасныя Рады выбіраюць з паміж сябе паветавыя Рады, а паветавыя Рады зьвязаваюцца з Літоўска-Беларускім урадам.

П. Станіч.

Для падпішчыкаў.

Дзеля таго, каб нашы падпісчыкі на правінцыі атрымлівалі „Гомана“ акуратна, яны павінны **падпісывацца на газэту праз свайго старшыню (Amtsvorsteher) або праз Kreishauptmann'a.** *Іначэй почта газэты не перасылае.*

Адміністрацыя.

Закон аб правох і павіннасьцях Рады Народных Міністраў Беларускай Народнай Рэспублікі прыняты Радай Б. Н. Рэспублікі на пасяджэньні 11-га лістапада 1918 году.

§ 1. Да канчальнага азначэньня спосабу праўленьня, урадовая ўлада ў Беларускай Народнай Рэспубліцы належыць Радзе

І. Сербаў.

Аб беларускай народнай песьні.

(Гл. „Гоман“ № 93).

II.

Бытавая песьня. Бытавая беларуская песьня яшчэ багацейшая і рязмявіцейшая за абрадную. Усё жыцьцё беларуса як-бы скрысталізавалася ў яго песьні. Калі аб жыцьці асобнага чалавека кажуць, што жыцьцё пражыць—ня поле перайсьці, дык што-ж можна сказаць аб жыцьці цэлага народу з багатай мінуўшчынай. Усе важнейшыя часіны ў жыцьці чалавека, прыкладам: радзіны, вясельле і сьмерць, — беларус адбывае з вядомымі сьвяткаваньнямі з абрадамі і песьнямі. Ен таксама прадставіў у песьнях сваю цяжкую працу, і часіны супачыўку, сваё гора і радасьць.

Песьня ля калыскі. Беларуская песьня ля калыскі ўва ўсіх адносінах дужа харошая. Супакойна і абразова апавядаючы аб жыцьці ката-варкота, яна забаўляе, цікавіць дзіцянё і разьвівае яго думаньне. Самы тон песьняў ля калысак супакойны, наводзячы сон:

Пашоў коцік
У лясок,
Нашоў чырвоны
Паясок.
— Я сам трошкі
Панашу,
Дай Сёмачку
Падару!
Пашоў коцік
Пад мосьцік,
Схапіў рыбку
За хвосьцік.
— Я сам трошкі
Укушу,
Усё дзіцятку
Прынясу!
Пашоў коцік
На рынак,
Купіў вузёл
Скарынак.
— Я сам трошкі
Укушу,
Дай Сёмачку
Прынясу!
Пашоў коцік
На таржок
Купіў белы
Піражок.
— Я сам трошкі
Укушу,
Увесь дзіцятку
Прынясу!
Пашоў коцік
На ганак,
Нашоў вясла
Баранак.
— Я сам трошкі
Укушу,
Дай Сёмачку
Прынясу!
Сьпі, дзіцятка
Малое,
Засьні вочка —
Другое!
А псік коцік —
Варкота!
На Сёмачку
Сон драмота! [1])

* * *

Было ў бабкі
Чатыры валы.
Прышлі к бабцы
Чатыры купцы.
— Прадай, бабка,
Воліка!
— Каторага,
Купчыкі?
— Прадай, бабка,
Чарнога!
— Ой мне чорны
Накуе жорны:
Таго не прадам!
— Прадай, бабка,
Лысага!
— Ой мне лысы
Памые місы:
Таго не прадам!
— Прадай, бабка,
Шэрага!
— Ой мне шэры
Вымеце сені:
Таго не прадам!
— Прадай, бабка,
Краснага!
— Ой, мне красны
Загародзе праслы:
Таго не прадам!
Бабка купцоў
Правяла,
Валы ў поле
Пагнала!.. [2]).

* * *

Сядзіць бабка
У запечку
На старэнкім
Кажушку.
А там мышы
Шалелі,
Бабкін кажух
Праелі.
Плача бабка
На печы:

[1]) Галічы, Клімавіцкага павету.

[2]) Галічы, Клімавіцкага павету.

народных міністраў і прыводзіцца ў жыцьцё пад кантролем Рады Беларускай Народнай Рэспублікі на асновах парлямэнцкай адпавядальнасьці.

§ 2. Старшыню Рады Народных Міністраў выбірае Рада Рэспублікі з лічбы сябраў і даручае яму скласьці парлямэнцкі габінэт.

§ 3. Прыводзячы ў жыцьцё ўва ўсёй шырыні ўрадовую ўладу, Рада Народных Міністраў 1) назначае і звальняе загадчыкаў асобнымі народнымі міністэрствамі; 2) выдае загады і прыказы патрэбныя для спаўненьня законаў; 3) ужывае способы абароны Рэспублікі і робіць ад яе імя розныя міжнародныя ўмовы, каторыя маюць сілу толькі пасьля зацьвярджэньня іх Радаю Рэспублікі; 4) у прыпадках сьпешных, выдае загады, маючыя сілу закону, з безадкладным наказам Прэзыдыума Рады Рэспублікі, каторы павінен падаць іх на разгляд у найбліжэйшую сэсію Рады Рэспублікі. Загады гэтыя, калі ня будуць пацьверджаны Радай Рэспублікі, трацяць сваю сілу; 5) падае на разгляд Рады Рэспублікі праз яе прэзыдыум усе ўрадовыя проекты закону; 6) з згоды з Прэзыдыумам Рады Рэспублікі склікае надзвычайныя сэсіі Рады Рэспублікі і адкладавае ў тым-жа парадку не балей, як на 2 месяцы, чародныя сэсіі Рады Рэспублікі.

§ 4. Рада Народных Міністраў устаноўляваецца ў лічбе не балей за 14 народных міністраў: 1) міжнародных спраў, 2) унутраных спраў, 3) абароны, 4) грашавых спраў, гандлю і промыслу, 5) дарог, почт і тэлеграфаў, 6) земляробства і маемасьці Рэспулікі, 7) асьветы, 8) працы, 9) емінных спраў, 10) справядлівасьці. Апрача гэтага ў Раду ўваходзяць яшчэ 4 міністры без портфэля, адзін з іх пацьвярджаецца на ўрадзе дзяржаўнага сэкрэтара і гасударственны контролер, не ўваходзячы ў склад габінэту.

§ 5. У Радзе Народных Міністраў старшынствуе старшыня або яго намесьнік па выбару самае Рады. Да пастаноў Рады належаць усе справы ўпраўленьня.

§ 6. Усе ўрадовыя асобы народных міністэрстваў дастаюць пэнсыі па штатах, устаноўленых Радаю Рэспублікі. Старшыні Рады Народных Міністраў, апрача ўстаноўленай пэнсыі, асыгнуецца Радай на паўгада ў яго асабісты загад на расходы злучаныя з спаўненьнем яго ўраду.

§ 7. Разьмяжаваньне спраў, што належаць да разьвязаньня Рады народных міністраў у цэласьці або асобных міністэрстваў, устаноўляваецца Радай Рэспублікі.

§ 8. Справы, што належаць загаду Народных Міністэрстваў і Гасударственага Контролера, да замены законамі Беларускай Народнай Рэспублікі, азначаюцца законамі часовага Ураду Расейскага Гаспадарства.

У Вільні і ваколіцах.

Ад адміністрацыі.

„Гоман“ высылаецца толькі па заказу з месц. Дык куды прыходзіць экзэмпляраў „Гомана“ помала, просім **на месцы** (у бэцырку, кнігарнях і г. п.) дамагацца выпісаваць балей. Так сама куды „Гоман“ прыходзіць ня тымі літарамі, якімі хочуць, павінны аб гэтым заявіць у сябе на месцы.

× **Беларусаў і Беларусак** запрашаюць на агульныя беларускія сабраньні. Сабраньні бываюць у *Беларускім Клюбе* (сьв. Юрскі 22, на панадворку) што нядзелі ў 3 г. дня.

× **Рэгістрацыя** афіцэраў, салдатоў, юрыстаў, аграномаў, тэхнікаў і інш. адбываецца ў Беларускай Радзе, Віленская № 33. Просяць зарэгістравацца ня толькі мужчын, але і жонак.

× **Аб выхадзе немцаў.** На пасяджэньні тутэйшай салдацкай Рады 25 лістапада было наказана, што да 21 сьнежня апошняе нямецкае войска адойдзе ад Маладэчна і, пачынаючы з гэнага дня, пачнецца адыход немцаў з Вільні.

× **Бібліографія.** Фірма Фрыдрыхсэн у Гамбурзе выдала новую вялікую карту Літвы. Маштаб 1:750.000. Два выданьні: адно (А) з сьпісаньнем географічных назоваў карты каштуе 5 мр., другое (Б) бяз гэтага сьпісаньня — 3 мр. Купляць можна ў нямецкіх ваенных кнігарнях.

× **Мітынг.** У пятніцу 29-га ў 7 гадз. увечары соцыял-дэмакратычная партыя Літвы і Беларусі склікае ў мястовай салі, Вастрабрамская 5, соцыялістычны мітынг. Тэмы аратараў: «цяперашняе палітычнае цалажэньне». Білеты прадаюцца ў Работніцкім культурным Саюзе, Віленская № 29 і на Завальнай № 40, газэтная контора Р. Кац.

× **Разбойніцкі напад.** У нядзелю 24 лістапада ўвечары ў $9^1/_2$ гадз. двое палякоў, жыхараў, прышлі да дзяншчыка ў яго кватэру, Троцкая 24 і сталі дамагацца 2-х стрэльбаў пад страхам сьмерці. Салдат адным выстралам забіў аднаго на месцы, а другім раніў другога, каторы аднак патрапіў уцячы. Забіты б. мясцовы міліцыянт.

× **Продаж ламавых каней.** У Вацы пад Вільняй, у этапным лазарэце 174 прадаюцца дужыя ламавыя коні.

З усяго Краю.

Палякі і ліцьвіны.

Аб сабраньні польскіх паноў, што было надоячы ў Вільні «Lietuvos Aidas» піша: «паны пастанавілі арганізаваць польскі народны саюз у Літве». Палякі гатуюцца да барацьбы. Ім не даволі адных легіонэраў, але яны хочуць утварыць і польскую міліцыю па вёсках. Мэта гэтага ясная: у вёсках няма палякоў, а ёсьць толькі ліцьвіны і беларусы. Парахвіяльныя камітэты складаюцца з адных толькі паноў і аканомаў. Таксама польскі камітэт у Вільні складаецца з жмені паноў і тутэйшых шовіністаў».

Адозва часовага польскага ўраду.

У сваёй адозьве часовы польскі ўрад кажа, між іншым: „мы спадзяёмся, што дэмократыі Польшчы, Літвы, Беларусі, Украіны, Чэхіі, Вэнгрыі і Нямеччыны даб'юцца спакойнага жыцьця вольных і раўнапраўных народаў.

Небаспэчнасьць на вёсках.

Ваеннае губэрнатарства Літвы загадала зьнішчыць асобныя жандарскія пасты і сьцягаваць жандараў на нямногія пункты. З прычыны гэтага небаспэчнасьць на вёсках вельмі павялічылася.

РЫГА. Глаўная армейская каманда апублікавала запросіны заявіцца нямецкім салдатом, каторыя хочуць самахоць астацца ў краі, каб паддзержаваць парадак.

МІТАВА. На вялікім латышскім сабраньні аратары аднагалосна падчырківалі, што ў інтарэсах краю трэба, каб вялікая зямельная ўласнасьць ня была ў руках нямецкіх.

КОЎНА. Будзе апублікаваны загад аб забароне вывазіць емінныя рэчы (харчы) за межы Літвы, усё роўна ў Нямеччыну ці ў Расею.

КОЎНА. У гарбатні на Вілкамірскай вул. невядомы чалавек вырваў у праяжджаючага пана паперку ў 1000 марак, каторай той хацеў заплаціць за шклянку гарбаты, і шчэз.

ДЗЬВІНСК. Мястовая ўправа вышла ў адстаўку і заменена ўправай 1917 г., соцыялістычнай. Нямецкая Салдацкая Рада дала сваю згоду на гэта.

ЛІБАВА. 24.XI Малады незнаёмы чалавек вырваў у дзьвюх паненак на Панскай вуліцы рыдзікуль з трыма тысячамі марак і ўцёк, хоць і даганялі.

САКОЛКА. 15 лістапада пры стычцы нямецкіх салдатоў з узброенай бандай забіта 5 разбойнікаў, іншыя ўцяклі.

Нечага накінуць
На плечы.
На вуліцы дзеткі
Сабіраліс,
Да між сабою
Рахаваліс:
Сядзем, дзеткі,
Пад вакном,
Залапім кажух
Палатном!.. [3]

Прыпеўкі няньки. Прыпеўка няньки вядома сваёй жартлівасьцяй і рознымі рухамі. Яна абымае ўсё стварэньне дзіцяці, лашчыць яго і прыводзіць у вялікую радасьць. У руках добрае няньки прыпеўка найляпей гадуе дзіцянё фізычна:

— Ой, ляцелі сакалы, —
Уранілі сапагі!
— Ой, сінічка-браток,
Да падай сапажок!
Ой, саколікі мае!
Да мне-ж некалі:
Трэба мосьцік масьціць,
Сераберцам гвазьдзіць! [4]

* * *

Шугі да шугі
На паповы лугі!
Поп сена косе,
Гаршчок кашы носе. [5]

* * *

Ой, чук-чучкі!
На гарэ стручкі!
І лапатачкі.
Пашлі ў поле дзеткі,
З імі красны дзеўкі
І рабятачкі! [6]

Вясельле ў нас дагэтуль бывае з старавечнымі абрадамі, у каторых відаць яшчэ ўсе ступені даўнейшай жаніцьбы: ухопы, купля-продаж, паланеньне і наапошку сватаўство. Вясельныя песьні і дзеля трэсьці і дзеля мэлёдыі зусім адпавядаюць азначанаму мамэнту.

Заручыны. На заручынах сват з подружкамі ўрачыста вядзе маладую ў бацькаўскі дом. Подружкі пяюць жалобную песьню:

Пойдам мы да па вуліцы,
Два двары ды мінуючы,
Два двары ды мінаючы,
У трэці двор паслухаючы.
Ой, тама людзі гамоняць,
Майго татачку ўсё гудзяць
Ох, прапой бацька горкі,
Прапіў на гарэлцы горкай,
Ой, прапіў сваю дочку
На салодкім мядочку!..
Ды напіўшыся скача,
А прапіўшыся плача:
Ой, штоб мяне ды ліха ўзяло,
Куды-ж мае ды дзіця пашло, —
Ды ці ў лес па ягодачкі,
Ці ў людзі ў малодачкі... [7]

Уводзячы маладую ў хату, подружкі прымаюць ужо зусім іншы тон. Яны весялеюць і дружна пяюць:

Ступнула нявеста
На парозе,
Махнула платочкам
Напярод.
Ня гнісь сьвёкарка,
Ня гніся,
Ды ўкінь чырванець
Ты ў карэць,
А белага рубля
На рукі,
Штоб нам ня было
Разлукі!.. [8]

* * *

Сугляды. На суглядах князь уводзіць княгіню ў дом яе бацькоў, а дзяўчаты ўзноў пяюць жалобныя песьні:

Чаму, Ганначка,
Ты ня плакала,
Як цябе заручалі?
— Ой, я думала,
Коні міняюць,
Аж мяне заручаюць!
Чаму, Ганначка,
Ты ня плакала,
Ды як сугляды йгралі?
— Ой, я думала,
Коні путаюць,
Аж то сугляды йграюць!
Чаму, Ганначка,
Ты ня плакала,
Як цябе к вянцу весьці!
— Ой, я думала,
Богу маліцца,
Аж пад вянец станавіцца... [9]

(Далей будзе).

[3] Галічы.
[4] М. Хацімск, Клімавіцкага павету.
[5] Вёска Дарагунск.
[6] Вёска Кулікоўка, Быхаўскага павету.
[7] Кульшычы.
[8] Кульшычы.
[9] Кульшычы.

РАДУНЬ. 17 лістапада нямецкія патрулі задзяржалі банду ў 15 чалавек. Пры спробе уцікаць уся банда была зьнішчапа.

БАРЫСАЎ. 23 лістапада ля вагзала Прыяміна на дэмаркацыйнай лініі была менка поездамі з нямецкім консульствам і расейскім пасольствам.

Украіна.

ЛОНДОН. У Новарасійск і Севастополь прыбылі англіцкія ваенныя караблі.

КІЕЎ. (В.Т.Б.). 26.XI Нямецкія войскі занялі чыгунку Кіеў-Фастоў, а таксама лінію Сарны-Ковель.

ВЕСТКІ З РАСЕІ.

БЭРЛІН. 25.XI. Расейскі ўрад радаў аслабаніў цяпер нямецкіх генэральных консулаў у Маскве і Пецярбурзе і пазволіў ім выехаць у Нямеччыну. У адказ на гэта нямецкі ўрад пазволіў б. расейскаму паслу ў Бэрліне, Іоффэ, выехаць з Барысава ў Маскву.

З Палестыны.

КОНСТАНТЫНОПОЛЬ. У Палестыне ўтварыўся першы жыдоўскі ўрад з 9-х міністраў, між іншым, ваеннага, міжнародных спраў і земляробства.

З усяго сьвету.

БЭРЛІН (В.Т.Б.). 25.XI. На сягоняшняй імпэрскай конфэрэнцыі прадстаўнікі ўраду і большасьць аратараў выказаліся за магчыма хуткае скліканьне нацыянальнага Сэйму, бо толькі гэткім парадкам можна зрабіць мір з саюзьнікамі і збавіць Нямеччыну ад распаду. Асабліва дабіваліся хуткага скліканьня нацыянальнага сэйму прадстаўнікі паўднёвай Нямеччыны і клерыкалы заходу.

Урад Вюртэмбэрга паслаў тэлеграфную заяву, што пры спробе дыктатарства Бэрліна паўднёва-нямецкія гасударствы аддзеляцца. Нарэшце прынята рэзалюцыя, которая дамагаецца еднасьці Нямеччыны, магчыма хуткага скліканьня нацыянальнага сэйму і прызнае да скліканьня яго народным прадстаўніцтвам Работніцкія і Салдацкія Рады.

КЕЛЬН. Салдацкая Рада 4-й арміі паслала рэйхсканцлеру тэлеграму, у каторай кажа, што армія дамагаецца скліканьня нацыянальнага сэйму і не дапусьціць, каб доля Нямеччыны разьвязалася бяз учасьця ваякоў з фронту.

ДРЭЗДЭН. На агульных выбарах у Работніцкую і Салдацкую Руду 88.478 галасоў пададзена за мерных соцыялістаў і 5.500 за незалежных соцыялістаў.

БАЗЭЛЬ. 24.XI. Англіцкія газэты пішуць, што англіцкі ўрад ні ў якім прыпадку ня будзе весьці перагаворы з Работніцкімі і Салдацкімі Радамі, або з соцыялістычным урадам Нямеччыны. У Эльзас-Лётарынгіі саюзьнікі зараз-жа пасьля занятку разагналі ўсе Работніцкія і Салдацкія Рады, каторыя там былі.

БЭРЛІН (В.Т.Б.). 25.XII. Штатс-сэкрэтар Лянсінг наказаў ад імя Вільсона Нямеччыне, што Амэрыка згаджаецца прывясьці емінныя прадукты ў Нямеччыну толькі пад варункам, што ў Нямеччыне ня будзе нарушаны грамадзкі парадак.

ЛОНДОН (Рэўтэр). 27.XI. Міністэр емінных спраў заявіў у Манчэстэры, што еміна будзе найперш прывезена Англіі і саюзьнікам, потым нэўтральным, потым толькі можна будзе разглядаць пытаньне аб людзкасьці даставіць еміну ў Нямеччыну і Аўстрыю і то толькі, калі гэта будзе адпавядаць здаровай палітыцы.

МЮНХЭН. (В.Т.Б.). 26.XI. Работніцкія, Салдацкія і Сялянскія Рады дамагаюцца суду над асобамі замяшанымі ў абвешчаньні вайны, а таксама такімі, каторыя перашкаджалі спробам паразуменьня з непрыяцелям у часе вайны і, нарэшце, такімі, каторыя вінаваты ў упадку Нямеччыны.

ВЕНА. Афіцыяльныя кругі маняцца пачаць сьледзтва проці гр. Бэрхтольда, Чэрніна, некалькіх паслоў, высокіх урadнікаў ваеннага міністэрства, б. імпэратара Караля, эрцгэрцага Еўгеня, некалькіх генэралаў. Усе гэтыя асобы будуць абвінавачаны ў дапушчэньні вайны і ў розных паступках, што пацягнулі за сабой распад Аўстрыі.

МЮНХЭН. 25. XI. Профэсар Яффэ публікуе ў аўстрыяцкіх газэтах ліст, у каторым ён наказавае, што саюзьнікі ня раз падчас вайны прабавалі пачаць перагаворы аб міры на мерных варунках, але заўсёды дарма. У апошні раз сёлета вясной перад пачаткам вялікага нямецкага наступленьня. Але Людэндорф заявіў: „нам трэба спачатку яшчэ пабіць“. Пасля 24 гадз. пачалося нямецкае наступленьне.

БУДАПЭШТ. 26.XI. Француская глаўная каманда дамагаецца разброеньня і здачы арміі Макэнзэна, каторая не ачысьціла Вэнгрыі ў назначаны тэрмін.

БУКАРЭШТ. Румынская армія зойме 26 паветаў Вэнгрыі, на каторыя Румынія мае прэтэнзыі

БЭРЛІН. 26.XI У Брэмені большэвіцкі рух павялічваецца. Жыхары чакаюць прыбыцьця англіцкіх караблёў.

ЛОНДОН. Баварскі міністэр-прэзыдэнт заявіў, што Нямеччына павінна складацца з 4-х рэспублік: Баварыя, Нямецкая Аўстрыя, паўднёва-заходняя Нямеччына (Бадэн, Вюртэмбэрг, Гэссэн) і Прусы.

АБВЕСТКІ.

Друкавана у друкарні М. Кухты. Выдавецтва «Гоман.» Рэдактар Язэп Салавей.